

โครงการ ปลูจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร “เรียนรู้ รัก(ใหญ่) เพื่อรักษาให้ยั่งยืน” (รักใหญ่และประโยชน์จากยางรัก)

ผู้รับผิดชอบ/หน่วยงานรับผิดชอบ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

จากการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ทำงานสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ โรงเรียนสาธิตฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นคนของพระราชราชาข้าของแผ่นดิน ก็พร้อมที่จะน้อมนำแนวพระราชดำริมาปฏิบัติ โดยการนำแนวพระราชดำริมาบูรณาการกับภาระหน้าที่หลัก คือ **เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ทางการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาครุศาสตร์ และเป็นแหล่งศึกษา วิจัยของอาจารย์** นอกจากนี้แล้วยังทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

จากบทบาทและภาระหน้าที่ดังกล่าวและเพื่อให้การทำงานสนองพระราชดำริเป็นไปตามเป้าหมายของแผนแม่บทและมีประสิทธิภาพ ทางโรงเรียนก็ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงานตามแผนแม่บทระยะ 5 ปี ปีที่หก (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2564) ซึ่งมี 3 กรอบการดำเนินงาน 8 กิจกรรม ดังนี้

1.กรอบการเรียนรู้ มีเป้าหมายในการปกป้องทรัพยากรของประเทศ โดยผ่านกระบวนการสำรวจรวบรวมเรียนรู้ทรัพยากรและเก็บรักษา

2.กรอบการใช้ประโยชน์ มีเป้าหมายในการศึกษาวิจัย ประเมินศักยภาพของทรัพยากรต่าง เพื่อวางแผนในการใช้ทรัพยากรในอนาคตอย่างยั่งยืน

3.กรอบการสร้างจิตสำนึก เป้าหมายเพื่อให้เยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย โดยแต่ละกรอบก็จะมีเป้าหมายที่แตกต่างกันไปแต่สอดรับกันไปสู่วิสัยทัศน์ของแผนแม่บทคือ **“พัฒนาบุคลากร อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมพืชและทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์แก่มหาชนชาวไทย”**

นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังได้น้อมนำพระราชปราชญ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรในโรงเรียน ท้องถิ่น และภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มาเป็นข้อพิจารณาการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน

“ในวิชาเรียนของนักเรียนชั้นอนุบาลถึงชั้นประถม มัธยม ครูอาจารย์มักจะสอนให้นักเรียนศึกษาถึงโลกของเราเรื่องธรรมชาติ การศึกษาของใกล้ตัว ได้แก่ พืชพรรณที่มีอยู่ในธรรมชาติเป็นสิ่งที่ง่ายไม่เสียค่าใช้จ่าย และมีประโยชน์เพิ่มประสบการณ์แก่นักเรียน ในด้านต่างๆ ได้ งานที่คนในระดับผู้ใหญ่ได้ศึกษาในพืชพรรณต่างๆ นั้น เด็กเล็กๆ ก็น่าจะได้ประโยชน์ด้วย โรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดารแต่มีพืชพรรณต่างๆ ขึ้นอยู่ที่คนอื่น ๆ นอกพื้นที่ที่จะเข้าไปศึกษาได้ยาก ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองอาจจะมีควมรู้มากกว่าคนอื่น ๆ นักเรียนอาจจะเรียนจากผู้ปกครอง เป็นเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าพืชชนิดนี้คืออะไร

แล้วก็ได้ศึกษาเปรียบเทียบกับวิทยาการสมัยใหม่ที่ครูอาจารย์สั่งสอนหรือมีปรากฏในหนังสือ คนที่ศึกษาเรื่องพีชนั้นได้รับความสุขสบายใจมีความคิดในด้านสุนทรียศาสตร์ด้านศิลปะในแง่ต่างๆ อาจจะไปศึกษาหรือใช้เป็นอุปกรณ์การศึกษาในหมวดวิชาต่างๆ ทั้งในเรื่องของวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์โดยในการนำมาปฏิบัติแต่ละโรงเรียนจะมีความคิดเห็นโดยการมาเสนอผลงานหรือนำผลงานมาบันทึกลงในสื่อต่างๆ ที่จะสามารถนำมาแลกเปลี่ยนกันได้”

จากทั้ง 4 ส่วนที่กล่าวมา ทำให้ทางโรงเรียนให้ความสำคัญไปที่กรอบการสร้างจิตสำนึก เนื่องจากสอดคล้องกับบทบาทและภาระหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนามนุษย์ นอกจากพัฒนาให้ผู้เรียน มีวินัย ใฝ่รู้ คิดดี มีทักษะ ตามอัตลักษณ์โรงเรียน ยังน้อมนำพระราชดำริในการพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาชนชาวไทย ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ในท้องถิ่นในรูปแบบสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน นำไปสู่การจัดทำโครงการนี้ขึ้นมา เพื่อทำงานสนองพระราชดำริในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยให้กับนักเรียน ครูและบุคลากร โรงเรียนสาธิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.)

2. เพื่อให้เยาวชน ประชาชนชาวไทย ให้เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากรทั้งสามฐาน ให้รู้จักหวงแหน รู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการ การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงาน / บทคัดย่อ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ 2560 ทางโรงเรียนได้ จัดกิจกรรมในโครงการ 2 กิจกรรม คือ

กิจกรรมปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร “เรียนรู้ รัก(ใหญ่) เพื่อรักษาให้ยั่งยืน” (รักใหญ่และประโยชน์จากยางรัก) โดยดำเนินการในวันที่ 25 – 27 มกราคม พ.ศ. 2560 ณ วัดนันทาราม และ ศูนย์แม่ริม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่โดยใช้งบประมาณในการดำเนินงาน จำนวน 50,000 บาท เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น รู้จักประโยชน์และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกัน การอยู่ร่วมกัน การสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล (ทักษะในศตวรรษที่ 21) จากการดำเนินงานพบว่า นักเรียน ร้อยละ 82.61 แสดงถึงความพึงพอใจในภาพรวมของการทำกิจกรรม ในมิติความรู้ พบว่า นักเรียน ร้อยละ 100 มีความรู้ความเข้าใจในการทำเครื่องเงิน และนักเรียน ร้อยละ 82.61 มีความรู้ความเข้าใจ การสำรวจ เรียนรู้พรรณพืชในพื้นที่ที่กำหนด (รูปร่าง ลักษณะ ต้น ใบ) และการเก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์พืช ในมิติการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 60.87 สามารถเชื่อมโยงการนำพืชในท้องถิ่นคือ ต้นรัก โดยนำยางมาใช้ประโยชน์ในการผลิตเป็นเครื่องเงิน มาใช้ในชีวิตประจำวัน แต่นักเรียนบางส่วนยังไม่สามารถเชื่อมโยงเรื่องการสำรวจ เรียนรู้พรรณพืชในพื้นที่ที่กำหนด การเก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์พืชกับการนำไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมใน 3 มิติ การดำเนินการจึงบรรลุเป้าหมายใน 2 มิติ คือในส่วนความพึงพอใจ และความรู้ ส่วนในมิติการใช้ประโยชน์ยังมีนักเรียนบางส่วนไม่สามารถเชื่อมโยงได้ (ไม่ถึงร้อยละ 80)

แต่ในมิติความเข้าใจเจตนารมณ์ของโครงการซึ่งเป็นมิติที่สำคัญพบว่า มีเพียง 7 บทความที่กล่าวถึงการอนุรักษ์พืช ภูมิปัญญา คิดเป็นร้อยละ 30.43 ซึ่งในมิตินี้ ยังไปบรรลุเป้าหมาย ผู้ดำเนินโครงการ ต้องสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนว่า การมาทำกิจกรรมนี้นอกจากเพื่อเรียนรู้ ให้ความรู้ ได้ฝึกทักษะแล้ว ยังต้องบรรยากาศให้เกิดความรัก ความหวงแหน ทรัพยากร ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของประเทศ (สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์)

ปัญหา อุปสรรค

1. นโยบายการบริหารขาดความต่อเนื่อง
2. ไม่มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

1. บรรจุงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นหนึ่งในนโยบายที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน
2. จัดทำแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง แต่งตั้งกรรมการดำเนินงานในส่วนต่างๆและมีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ

ภาพกิจกรรม

ฐานความรู้ที่ 1 1.1 กิจกรรมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ฐานความรู้ที่ 2 2.2 กิจกรรมสำรวจพรรณพืชในพื้นที่ที่กำหนด

การให้ความรู้เกี่ยวกับพืชและการเขียน ก7-003 ก7-005 ในการสำรวจพรรณไม้ และ ทะเบียนพรรณไม้ โดย
วิทยากร อ.อัครสิทธิ์ บุญสงแท้

การมอบนโยบายให้บุคลากรงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ
โดย ผศ.เยี่ยมรักษ์ อุตาการ ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ

ปฏิทินการปฏิบัติงาน

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย และจำนวน	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
1. ให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรม พืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยวิทยากรและ โรงเรียนที่ดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน	ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน	ก.ค. 2560	ผู้บริหาร และครู ที่รับผิดชอบ งาน อพ.สธ.
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในแต่ละด้าน	ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน	ส.ค. 2560	ผู้บริหาร
3. สร้างความเข้าใจกับครูและบุคลากรของ โรงเรียน เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ การดำเนินงานใน แนวคิด การเรียนรู้ + การสร้างจิตสำนึก โดยให้ เป็นไปตามศักยภาพและความพร้อมของนักเรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละ ช่วงชั้น	ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน	ต.ค. 2560 – พ.ย. 2560	ผู้บริหาร
4. วางแผนการจัดทำกิจกรรมเสริมในหลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนที่มีการ บูรณาการกับการใช้ทรัพยากรในโรงเรียน และ วางแผนในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียนในองค์ประกอบต่างๆ (หลักสูตรท้องถิ่น)	ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน	ธ.ค. 2560 - ม.ค.2561	ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรที่รับ ผิดชอบงาน อพ.สธ.
5. ดำเนินกิจกรรมตามแผนซึ่งการดำเนินงานจะ เริ่มขับเคลื่อนการดำเนินการในองค์ประกอบที่ 3	ครู บุคลากร และ นักเรียนโรงเรียน	ม.ค. 2561 - ก.ค.2561	ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรที่รับ

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย และจำนวน	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
<p>ของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนโดยใช้ ทรัพยากรในโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยจัด กิจกรรมเสริมหรือให้กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งใน หลักสูตรและเริ่มขับเคลื่อนในองค์ประกอบที่ 1 และ 2 เป็นการฝึกฝนและพัฒนานักเรียนและครู ไปพร้อมๆ กัน ก่อนจะขับเคลื่อนการดำเนินงาน อย่างเต็มที่ในปีงบประมาณ 2562</p>	<p>สาธิต จำนวน 450 คน</p>		<p> ผิดชอบงาน อพ.สธ.</p>
<p>6. สรุปผลการดำเนินงานในส่วนที่ได้ดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2561 เพื่อขับเคลื่อนองค์ประกอบที่ 4 และ 5 และรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นในการ ดำเนินงานเพื่อระดมความคิดในการแก้ปัญหาเพื่อ ขับเคลื่อนงานอย่างเต็มระบบในปีงบประมาณ 2562</p>	<p>ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน</p>	<p>ส.ค. 2561 - ก.ย.2561</p>	<p>ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรที่รับ ผิดชอบงาน อพ.สธ.</p>
<p>7. มอบนโยบายในการดำเนินงานสวน พฤกษศาสตร์โรงเรียนในการดำเนินงานอย่างเต็ม ระบบทุกภาคส่วนโดยเน้นการบูรณาการและการ ใช้ทรัพยากรในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยอย่างเต็ม ศักยภาพ</p>	<p>ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน</p>	<p>ต.ค. 2561 – พ.ย. 2561</p>	<p>ผู้บริหาร</p>
<p>8. วางแผนการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรม รายวิชา ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ ชี้แจงและวางแผนปฏิบัติสำหรับผู้ปฏิบัติในงาน สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน</p>	<p>ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน</p>	<p>พ.ย. 2561</p>	<p>ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรที่รับ ผิดชอบงาน อพ.สธ.</p>
<p>9. ดำเนินงานตามแผน แนวปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ และมีการกำกับติดตามการดำเนินงานในแต่ละ ส่วนโดยผู้รับผิดชอบและรายงานผลให้ผู้บริหาร ทราบเป็นระยะ</p>	<p>ครู บุคลากร และ นักเรียนโรงเรียน สาธิต จำนวน 450 คน</p>	<p>ธ.ค. 2561 – ก.ค. 2562</p>	<p>ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรที่รับ ผิดชอบงาน อพ.สธ.</p>
<p>10. จัดทำมุมพฤกษศาสตร์ในห้องสมุดหรือบริเวณ ที่เหมาะสม สำหรับนำเสนอผลงานนักเรียนหรือ นำเสนอข้อมูลใหม่ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับพืช พรรณ ไม้ในท้องถิ่น งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับการค้นคว้าหา ความรู้ ของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง</p>	<p>ครู บุคลากร และ นักเรียนโรงเรียน สาธิต จำนวน 450 คน</p>	<p>ธ.ค. 2561 – ก.ค. 2562</p>	<p>ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรที่รับ ผิดชอบงาน อพ.สธ.</p>

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย และจำนวน	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
11. สรุปผลการดำเนินงานในแต่ละส่วนและรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานเพื่อระดมความคิดในการแก้ปัญหาเพื่อขับเคลื่อนงานอย่างมีประสิทธิภาพในปีถัดไป	ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน	ส.ค. 2562	ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรที่รับ ผิดชอบงาน อพ.สธ.
12. ประชุมร่วมกับโรงเรียนในโครงการพระราชดำริฯ ที่ได้รับป้ายพระราชทาน หรือผ่านการประเมินในระดับต่างๆ เพื่อวิพากษ์ผลงานรายงาน แนวทางแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนางานต่อไป	ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต และโรงเรียน เครือข่าย จำนวน 50 คน	ส.ค. 2562	ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรที่รับ ผิดชอบงาน อพ.สธ.
13. นำส่งรายงานผลการดำเนินงานให้กับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ	ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน	ส.ค. 2562	ผู้บริหาร
14. ดำเนินการขั้นตอนเพื่อขอรับป้ายพระราชทานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	ครู บุคลากร และ โรงเรียนสาธิต จำนวน 50 คน	ก.ย.2562	ผู้บริหารครูและ บุคลากรที่รับ ผิดชอบงาน อพ.สธ.